

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

3. - 9. jun 2017. godine

Bilten broj 23/2017

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Kako ni od čega napraviti napredak – slučaj GRECO izveštaj za 2016	3
Skriveni darodavac hvalospeva.....	4
Troškovi rada stranačkih aktivista.....	5
Konsultacije sa samim sobom	6
Ko priznaje a ko je neobavešten	7
Hiljade istovetnih priloga predsedničke kampanje i konkretne sumnje iz Grocke.....	7
Pravila novog Zakona o upravnom postupku o sukobu interesa.....	8
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	10
Odlaganje otpada.....	10
Ugovori.....	10
Igre na sreću.....	10
Inicijative i analize	11
Objavljivanje ugovora	11
Mediji	12
Državna opstrukcija Agencije za borbu protiv korupcije	12

Aktivnosti

U okviru projekta „Nadzor javnih politika: prEUgovor prati reforme u poglavljima 23 i 24“, predstavnici organizacija, među kojima je i TS, održali su prošle nedelje nekoliko sastanaka u Briselu čiji je cilj bio utvrđivanje trenutnog stanja u vezi sa ispiunjavanjem obaveza Srbije u vezi sa pristupanjem Evropskoj uniji.

Tokom sastanka sa tročlanom delegacijom Generalnog direktorata za politiku susedstva i pregovore o proširenju ocenjeno je da je otvaranje poglavlja 23 i 24 doprinelo da u Srbiji dosta više bude urađeno u oblasti pravosuđa i osnovnih prava, kao i u pravde, slobode i bezbednosti. Istaknuto je da civilno društvo predstavlja važan deo procesa pregovora i da će biti neophodno za sprovođenje pojedinih planiranih aktivnosti, ali i da ima značajnu ulogu nezavisnog posmatrača i predlagača promena koje će unaprediti sprovođenje pojedinih politika.

Kao prioritet je navedena borba protiv korupcije na visokom nivo - političke korupcije. Iako ima više transparentnosti u radu institucija nadležnih za sprovođenje reformi u okviru poglavlja 23 i 24, i dalje je nema onoliko koliko bismo želeli, zaključeno je tokom sastanka. Veliki procenat obaveza iz akcionih planova i dalje nije ispunjen, te je jasno da postoji ozbiljno kašnjenje. Organizacije koje prate ispunjavanje odredbi i dalje će ukazivati i skretati pažnju na neophodnost i što kvalitetnije ispunjavanje predviđenih obaveza.

Predstavnik Transparentnosti Srbije učestvovao je u sredu 7. juna na obeležavanju desetogodišnjice rada Državne revizorske institucije u Srbiji. Sa ovom institucijom TS saraduje od samog početka, a za njeno osnivanje smo se zalagali i učestvovali u kreiranju zakonskog okvira od početka rada Transparency International u Srbiji. Ovom svečanom događaju su, pored predstavnika državnih organa prisustvovali i državni revizori iz drugih evropskih zemalja.

Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) Transparentnosti Srbija je tokom prošle nedelje primilo 16 telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, a još 10 slučajeva otvorili smo na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, lično (Pamotićeva 31/III) ili na osnovu informacija pronađenih na internetu i u pres klipingu. Na Fejsbuk stranici u protekloj nedelji objavili smo devet vesti, komentara, najava, linkova u vezi sa našim aktivnostima, antikorupcijskim temama, tekstovima o korupciji. Na sajt smo postavili devet tekstova. Na Tviteru je najviše pažnje izazvao naš [tvit](#) u vezi sa neobaveštenošću gradonačelnika Beograda o nameštenim tenderima. U medijima je u protekloj nedelji objavljeno 39 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije ili vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Kako ni od čega napraviti napredak – slučaj GRECO izveštaj za 2016

9. jun 2017.

Prema [vesti TANJUG-a](#) „Srbija je u 2016. na zadovoljavajući način primenila većinu preporuka Grupe zemalja protiv korupcije u sastavu Saveta Evrope (GRECO) u vezi s kriminalizovanjem prestupa na polju korupcije, kao i sve preporuke te grupe o transparentnosti političkog finansiranja, saopštio je Savet Evrope (SE). To je zaključeno u danas objavljenom godišnjem izveštaju GRECO-a o rezultatima u borbi protiv korupcije u 2016. godini, kojim je obuhvaćeno 49 država članica.“

Čitalac bi, na osnovu onog što je napisano mogao da zaključi sledeće: 1) da je GRECO mehanizam Saveta Evrope razmatrao šta su države činile **tokom 2016. godine** i da je zatim dao navedene ocene o Srbiji; 2) Da je Srbija ostvarila značajan napredak u 2016. u pogledu kriminalizovanja korupcije i transparentnosti finansiranja partija.

Ni jedno od ta dva **nije tačno**. Ako je neko napretka i bilo tokom 2016, to svakako nije posledica GRECO izveštaja. Naime, Srbija je preporuke GRECO u vezi sa krivičnim gonjenjem korupcije i transparentnosti finansiranja partija i izbornih kampanja dobila još u decembru 2010. godine. Ostvarivanje tih preporuka je razmatrano na osnovu izveštaja Vlade Srbije (u čijem sastavljanju je učestvovala i Agencija za borbu protiv korupcije) u naredne četiri godine. Drugim rečima, ocene koje se mogu pročitati u [ovogodišnjem GRECO izveštaju](#) zapravo su podaci koji potiču iz oktobra 2014.

Group of States against Corruption

Groupe d'États contre la corruption

Ono što je moglo delovati zbunjujuće u tabelarnom pregledu za 49 država jeste datum – „stanje na dan 31. decembra 2016.“. U stvari je reč o tome da su neke države bile predmet razmatranja GRECO u novije vreme, neke ranije, pa su u pregledu objedinjeni izveštaji za duži period.

GRECO izveštaji su veoma važni, jer se na njih pozivaju mnoge druge institucije, kao merilo ostvarivanja standarda, uključujući i EU. Međutim, ne treba smetnuti sa uma da njihov nadzor nikad nije sveobuhvatan. Neke teme nisu uopšte predmet ovih pregleda, u nekim oblastima se ne ispituju sva pitanja, a svuda su predmet provere propisi, a ne praksa. Pored toga, standardi se uvek postavljaju bliže minimumu nego maksimumu. Tako, iako je Srbija tokom pisanja Zakona o finansiranju političkih aktivnosti 2011. godine prihvatila sve preporuke koje su GRECO evaluatori dali radi otklanjanja problema iz prethodnog zakona (iz 2003), to nikako ne znači da je ova oblast dovoljno dobro uređena. Naprotiv, brojne slabosti su primećene već 2013, pa je zato predviđeno antikorupcijskom strategijom da se Zakon dopuni.

Dok se, s jedne strane, javnost Srbije obaveštava o davno postignutim rezultatima kao da je reč o aktuelnosti, nema baš nikakvih podataka o tome da li je išta učinjeno na primeni preporuka iz četvrtog kruga evaluacije, koji se bavio parlamentom i pravosuđem.

Rok za izveštavanje je bio kraj 2016, ali nije poznato ni da li je Vlada Srbije poslala izveštaj ni da li je on bio predmet nečijeg razmatranja do sada. S druge strane, sa sigurnošću se može zaključiti na [osnovu poznatih informacija i odsustva promena u propisima](#), da veliki deo tih preporuka nije ispunjen.

Skriveni darodavac hvalospeva

8. jun 2017.

Posle [odgovora Grada Beograda](#) nije ništa jasnije ko je platio hvalospeve aktuelnim gradskim vlastima u nedeljnom izdanju lista "Politika" od 14. maja 2017. - [dodatak sa naslovom "Beograd na koji smo ponosni"](#). Naime, na [zahtev za pristup informacijama](#) koji je uputila Transparentnost Srbija, ovlašćeno lice za postupanje ispred svih organa Grada Beograda nam je dostavilo izričite informacije da Sekretarijat za informisanje nije objavio takav oglas niti ima saznanja ko je to učinio.

Takođe, Sekretarijat za finansije tvrdi da oglas nije plaćen sa gradskih računa. Na ovaj način je uglavnom otklonjena sumnja da je budžetski novac utrošen za otvorenu propagandu gradonačelnika i političke opcije kojoj pripada.

Zato su ostali otvoreni svi drugi scenariji. Najmanje problematično bi bilo da je Siniša Mali ili neko od njegovih saradnika sam platio ovu reklamu – objavljivanje takvog oglasa bi bilo sporno sa stanovišta propisa o oglašavanju, ali ne i sa stanovišta skrivenih uticaja na vlast ili zloupotrebe javnih resursa.

Takođe, ako iz oglasa stoji SNS ili neka druga stranka koja vlada Beogradom, i to bi bilo dopušteno, ali bi trebalo da bude jasno ko je oglašivač. Naime, oglašavanje političkih stranaka u štampanim medijima je dopušteno i

van izborne kampanje, mada se ta mogućnost obično ne koristi. Nije zabranjeno ni da neki građanin hvalospevima gradskoj vlasti izrazi svoju slobodu govora, ali bi bilo krajnje neuobičajeno i malo verovatno u konkretnom slučaju, s obzirom na ton oglasa.

Najlošija varijanta bi bila da je oglas platio neki pojedinac ili privredni subjekt koji posluje sa gradom ili gradonačelnikom i koji na taj način plaća za raniju uslugu ili kupuje neku buduću. Upravo zbog takvih opasnosti oglašavanje u vezi sa izborima, političkim strankama i javnim funkcionerima mora biti posebno uređeno, a ne samo opštim pravilima oglašavanja. Trenutno ta regulativa nije ni dovoljna ni dosledna, kao što smo ukazali prilikom donošenja Zakona o oglašavanju i Zakona o finansiranju političkih aktivnosti i u brojnim drugim prilikama.

I pored toga što je regulativa nepotpuna, i sada postoji prostor za ispitivanje da li je reč o poklonu koji je u vidu besplatne usluge učinjen gradonačelniku ili njegovoj političkoj stranci. U oba slučaja, Agencija za borbu protiv korupcije je ovlašćena da prikupi dodatne podatke i utvrdi činjenice.

Troškovi rada stranačkih aktivista

7. jun 2017.

Jedan od troškova izborne kampanje koji najčešće ostane skriven jeste angažovanje stranačkih aktivista u deljenju letaka, lepljenju plakata, komunikaciji sa biračima i slično. Glavni razlog za to jeste činjenica da se takve aktivnosti često i ne plaćaju, niti imaju neku unapred određenu vrednost. Ni kada su takve aktivnosti plaćene, s obzirom na to da se teško može kontrolisati koliko je aktivnosti obavljeno, trošak je pogodan za finansiranje „iz crnih fondova“ ili iz „alternativnih izvora“ (npr. javnih resursa, ako je reč o nekoj stranci na vlasti). I aktuelni (2011) i bivši zakon (2003) nalažu da se trošak volonterskog rada prikaže kao besplatan prilog za izbornu kampanju što niko nije učinio za sve ove godine.

Dok većina učesnika na izborima ima muku kako da neki trošak sakrije, bilo zbog nedozvoljenosti, bilo zbog nepopularnosti troškova, ima i onih koje muče suprotno brige – kako prikazati da je prikazano više nego što stvarno jeste, da budžetske dotacije ne bi morale da se vraćaju. Budžetske dotacije za kampanju, osim u slučaju stranaka koje osvoje veliki broj mandata, nisu dovoljne za vođenje uobičajenih skupih kampanja sa velikim brojem TV oglasa, bilborda i masovnih okupljanja. Međutim, taj novac može biti više nego dovoljan kada se vodi kampanja ograničenog obima (na teritoriji nekoliko opština) ili jeftinijim sredstvima (na internetu). Tada podnosioci izbornih lista prijavljuju i troškove koji nisu plaćeni ili verovatno ne bi bili plaćeni da nema viška budžetskih para. To se dešavalo u ranijim izbornim procesima, naročito kod onih stranaka nacionalnih manjina koje nemaju konkurenciju u svom biračkom telu, a osvoje mandat i

srazmerni deo budžetskih dotacija. Verovatno su po sredi slični razlozi i u slučaju troškova kampanje „Dosta je bilo“ na prošlogodišnjim parlamentarnim izborima, o čemu ovih dana [piše Blic](#).

Tada je značajan deo dobijenog novca transferisan istoimenom udruženju građana na ime raznih usluga. Kao što smo ukazali u [izveštaju o finansiranju kampanje](#) za izbore 2016. godine „s obzirom na okolnosti, može se pretpostaviti da je reč o aktivnostima koje su preduzimali članovi udruženja koji ujedno podržavaju ovu grupu građana. Da su prihodi iz budžeta bili manji, ovi troškovi bi bili prijavljeni kao prilog u naturi (ako bi bili prijavljeni). Ovako, budžetske dotacije su, kad već nije bilo stvarnih troškova, iskorišćene za jačanje finansija buduće stranke.“

Ovaj slučaj je još jedan pokazatelj potrebe da se ozbiljno preispita koncept finansiranja stranaka i kampanja iz budžeta. U sadašnjem sistemu nije jasno postavljeno šta je cilj finansiranja, pa i način finansiranja ima mnoge nelogičnosti. Između ostalog, nema nikakve prepreke da se kao račun za pravdanje nekog troška koji se pokriva iz budžeta prikaže i netržišno veliki iznos.

Konsultacije sa samim sobom

6. jun 2017.

Ustavna norma o obavezi predsednika Republike da održi konsultacije sa predstavnicima izabranih izbornih lista dobila je ovih dana svoj novi besmisao. Prošle godine smo [pisali](#) o tome kako Ustav nalaže predsedniku da čuje mišljenja parlamentarnih grupa čak i kada jedna lista ima natpolovičnu većinu, kao i o apsurd, da su konsultacije obavezne ali da predsednik može da predloži mandata koji na tim susretima nije ni pomenut.

Ovogodišnje konsultacije (makar deo sa opozicijom) još nepotrebnijim čini to što se nova Vlada očigledno ne bira zato što se izgubila prethodno postojeća parlamentarna većina pa da nije izvesno čijim će glasovima biti izabran budući premijer.

Naprotiv, ta većina je učvršćena time što su sve poslaničke grupe koje su podržavale Vladu direktno podržale jednog predsedničkog kandidata. Sastanak je mogao ispuniti svrhu da su ovom prilikom predsednici vladajućih stranaka razmatrali razne kandidate.

Međutim, ni to nije bilo moguće, glavni učesnik tih potencijalnih razgovora, predsednik najveće vladajuće stranke, već je sedeo sa druge strane stola, budući da je istovremeno i predsednik države.

Situacija u kojoj funkciju predsednika države, koji po Ustavu „izražava državno jedinstvo Republike Srbije“ vrši osoba koja je ujedno na čelu patije (od latinskog „pars“, u značenju „deo“) očigledno je nepoželjna i nelogična. Ima mišljenja i da je protivna Ustavu, zbog odredbe prema kojoj predsednik ne može obavljati „drugu javnu funkciju“, ali to nije tačno. Pošto su stranke, makar formalno, vrsta slobodnog udruživanja građana, a ne organi koje formira država, funkcija u stranci, pa makar i najvećoj, nije „javna funkcija“. U ovom slučaju, pogotovo kada se uzmu u obzir i [poruke](#) koje Vučić dobija javno od bliskih saradnika, ustavno pravilo o obavezanim konsultacijama pretvorilo se u ispunjavanje nepotrebne forme.

Građanima Srbije je potrebno da imaju ustav, kao najviši pravni akt koji će sadašnje i buduće naraštaje štiti od samovolje vlastodržaca i na smislen način obezbeđivati javni interes. Ovo je još jedna prilika da se podsetimo da sadašnji Ustav ne ostvaruje te ciljeve u potpunosti, između ostalog, zato što je usvojen bez javne rasprave. Pošto će se neke ustavne norme izvesno menjati (deo o pravosuđu, zbog EU integracija), to će biti dobar povodi da se sva ustavna pravila postave tako da budu jasna, dosledna i da zaštite javni interes makar od onih zala koja smo u proteklim decenijama iskusili. (<https://goo.gl/YOditU>)

Ko priznaje a ko je neobavešten

5. jun 2017.

„Ali priznajem da se nisam snašao u politici i da nisam znao da odgovorim na besmislene optužbe, a pri tome mi niko ništa loše nije rekao da sam vodio grad, niko mi nije rekao da je neki tender namešten, da je neka pogrešna investicija urađena.“

Siniša Mali, u intervjuu Blic-u, 5. jun 2017.

Iako je, naravno, bilo i onih koji su ukazali na nameštene tendere (poput novogodišnjih ukrasa i bine za proslavu), najznačajniji rezultat njegovog gradonačelnikovanja je tender za javno-privatnog partnera u „Beogradu na vodi“, koji nikada nije raspisan, kao i mnoštvo tendera za javne radove na tom području koji nikad neće biti raspisani, već će se njihova cena „prebiti“ sa plaćanjem gradskih doprinosa za građevinsko zemljište.

Hiljade istovetnih priloga predsedničke kampanje i konkretne sumnje iz Grocke

5. jun 2017.

Koliko god zvanični izveštaji o finansiranju partija i izbornih kampanja izazivali sumnju, retko kada se nađu konkretniji podaci, uz koje bi bilo veoma teško nesavesnom javnom tužiocu da pronađe izgovor za nepokretanje istrage. Jedan takav slučaj jesu objave na lokalnom internet portalu „Žig info“, u kojima se iznose optužbe za nezakonito finansiranje vladajuće SNS u Grockoj. Fenomen velikog broja istovetnih donacija SNS-u potiče još od izbora 2012. godine. Prilozi pojedinaca su uvek ispod granice kada Zakon nalaže objavljivanje priloga

u roku od osam dana od prijema (tokom kampanje ili neposredno potom), pa za njih javnost sazna tek posle objavljivanja finansijskog izveštaja. Agencija za borbu protiv korupcije je sproveda delimičnu kontrolu ovih podataka, utvrdivši da među donatorima postoji i značajan broj primalaca socijalne pomoći. Izgleda da niko potom nije pokrenuo krivični postupak, bilo zbog lažiranja finansijskog izveštaja, bilo zbog lažiranja podataka na osnovu kojih se isplaćuje pomoć siromašnima.

Izveštaj o finansiranju predsedničke kampanje 2017. sadržao je toliko imena donatora (oko 7000) da nije ni mogao da se podigne na aplikaciju koju koristi Agencija, a skoro svi su bili odmereni na 40 hiljada dinara, iznos koji je manji od granice objavljivanja tokom kampanje (prosečna zarada u Republici u prethodnoj godini).

Inače, Zakon o finansiranju političkih aktivnosti dopušta da se za kampanju prikupljaju prilozi od građana Srbije, ali samo ako oni uplaćuju svoj novac, sa svog tekućeg računa i ako je prilog u granicama od 20 prosečnih plata u Republici. Inače, osim kandidata vladajućih stranaka, prihode od priloga fizičkih lica je u značajnoj meri prikazao jedino Vuk Jeremić, odnosno grupa građana koja ga je kandidovala.

Portal Žig Info je sredinom marta 2017. pisao o sistemu uplate donacija u Grockoj. Prema tim napisima, uredništvo ovog sajta je „dobilo informaciju da će uskoro krenuti isplata novca, koji će „građani“ uplaćivati na račun OO SNS-a Grocka. U toku tih dana, radnici pretežno javnih preduzeća i članovi SNS-a dobijaju poziv da se jave kod sekretarice OO SNS-a u Grockoj. Kada dođu na adresu, dobijaju novac u iznosu od 40.000 dinara koji moraju da uplate na račun SNS-a. Nakon dobijanja novca, idu do banaka kod kojih SNS ima račun i uplaćuju tu sumu, pod svojim imenom i prezimenom, kao donaciju. Potvrdu iz banke da su uplatili, vraćaju nazad. Novinari Žig Infa su se nalazili u bankama kada je krenula „navala“ ljudi koji su došli da uplate donaciju. Obično su plaćali novčanicama od 5 000. Sloj ljudi koji dolazi i uplaćuje po više desetina hiljada na račun SNS-a je pod znakom pitanja, jer se ne može steći utisak da su u mogućnosti da tu sumu novca doniraju bilo kome. Mnogi od njih su se pobunili kada na donirani iznos moraju da plate i proviziju na „donirani“ novac“.

Na ovom portalu se dalje navodi da nemaju podataka o poreklu novca koji je deljen lažnim donatorima na taj način. Nakon objavljivanja finansijskih izveštaja, kao potvrdu svojim sumnjama, oni navode de je među donatorima pronađeno 78 Gročana, među kojima su u većini slučajeva „imena radnika Javnih preduzeća u Grockoj ili pak funkcionera (predsednika Skupštine, zamenice predsednika opštine, Kancelarija za mlade...)“.

Ukoliko su navodi istiniti, Zakon bi bio prekršen u delu u kojem se odnosi na poreklo novca. Inače, više puta smo pisali o posledicama nelogičnog sistema finansiranja stranaka i kampanja iz budžeta. Između ostalog, taj sistem trenutno omogućava najvećim parlamentarnim

stranakama (trenutno samo jedna) da izbornu kampanju finansiraju tri puta iz javnih izvora. Prvo, kao i svi učesnici izbora, oni imaju prava na budžetska sredstva po tom osnovu. Drugo, izmene Zakona s kraja 2014. su im omogućile da koriste i „višak“ sredstava koje dobiju za finansiranje redovnog rada i SNS je to obilato iskoristila u kampanji za parlamentarne izbore 2016. Treći put se javna sredstva koriste za kampanju naknadno, kada iz prihoda za redovan rad otplaćuju kredite i neizmirene račune iz ranijih kampanja.

Pravila novog Zakona o upravnom postupku o sukobu interesa

3. jun 2017.

I pre nego što je "sukob interesa" kao pojam uopšte pomenut u srpskim propisima, postojala su pravila iz procesnih zakona o izuzeću - u kojim situacijama funkcioner ili službenik uopšte ne sme da postupa, već to treba da prepusti nekom drugom. Procesni zakon koji ima najširu primenu je Zakon o opštem upravnom postupku.

Novi ZUP, koji je u punoj primeni od 1. juna 2017. godine, donosi stroža pravila. Sada se, naime, kao obavezan razloga za izuzeće predviđa ostvarivanje nadoknade ili primanja od stranke u postupku ili angažovanje u njenim organima radnim i stručnim telima. Predviđa se i jedan logičan opšti razlog - ako ishod postupka može da donese direktnu korist ili štetu ovlašćenom licu. Novi ZUP sadrži i izričita pravila o načinu rešavanja sukoba interesa u kolegijalnim organima.

Kada sazna za postojanje nekog od pobrojanih razloga, službeno lice zastaje sa postupkom i obaveštava organ koji odlučuje o izuzeću.

Kada pak sazna da postoje druge činjenice koje dovode u sumnju njegovu nepristrasnost (po sopstvenom mišljenju), o tome samo obaveštava organ (bez zastoja u vođenju postupka). Stranka takođe može da ukaže na postojanje razloga za izuzeće, i da navede činjenice o tome u zahtevu. O izuzeću ovlašćenog službenog lica odlučuje rukovodilac organa, o izuzeću rukovodioca organa odlučuje organ koji je propisom određen, a ako to nije slučaj- drugostepeni ili nadzorni organ. O izuzeću člana kolegijalnog organa odlučuje predsedavajući kolegijalnog organa, a o izuzeću predsedavajućeg, kolegijalni organ u celini.

Ovlašćeno službeno lice mora biti izuzeto:

- ako je u tom postupku stranka, svedok, veštak ili zakonski zastupnik ili punomoćnik stranke;
- ako je sa strankom, zakonskim zastupnikom ili punomoćnikom stranke krvni srodnik u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do četvrtog stepena zaključno, supružnik ili vanbračni partner ili srodnik po tazbini do drugog stepena zaključno, pa i kada je bračna zajednica prestala;
- ako je sa strankom u odnosu staratelja, usvojitelja, usvojenika ili hranitelja;
- ako je sa zakonskim zastupnikom ili punomoćnikom stranke u odnosu usvojitelja ili usvojenika;
- ako je učestvovalo u prvostepenom postupku;
- ako ostvaruje naknadu ili druga primanja od stranke ili je angažovano u upravnom odboru, nadzornom odboru ili radnom ili stručnom telu stranke;
- ako ishod postupka može da mu donese direktnu korist ili štetu;

O izuzeću se odlučuje u roku od pet dana od prijema obaveštenja ovlašćenog službenog lica ili zahteva za izuzeće. Kolegijalni organ čiji je član izuzet nastavlja postupak bez njega. Slično kao i sadašnji, i novi ZUP predviđa ponavljanje postupka kao vanredni pravni lek: Drugostepeni organ ili nadzorni organ rešenjem će na zahtev stranke ili po službenoj dužnosti u celini ili delimično poništiti konačno rešenje: „3) ako je rešenje donelo neovlašćeno lice, ili je postupak vodilo ili u njemu odlučivalo neovlašćeno lice ili lice koje je moralo biti izuzeto;“ Više o pravnom okviru za sukob interesa u Republici Srbiji u [publikaciji TS](#).

Podsećamo na to da su dodatna pravila o rešavanju sukoba interesa kod funkcionera propisana u Zakonu o Agenciji za borbu protiv korupcije. Iako su odavno u pripremi, još uvek se ne zna pouzdano kada će promene ovog zakona (to jest, novi zakon) biti predložene Narodnoj skupštini.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo tri slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Odlaganje otpada

Na adresu TS je stigla prijava iz oblasti ekologije, u vezi sa odlaganjem otpada u nekoliko gradova u Vojvodini. Stranka nam se požalila na nepoštovanje zakona od strane preduzeća koja odlažu i prerađuju otpadne materije. Navode da su u pitanju filteri za prečišćavanje, kao i prevoz i skladištenje materija. Sa druge strane, smatraju da nadležni državni organi čine ustupke, na neki način štite prekršioce umesto da ih procesuiraju i sankcionišu. U prilog tome su dostavili zahteve za inspekcijski nadzor, prekršajne i krivične prijave po kojima nadležne institucije nisu postupale. Takođe, uvidom u registre preduzeća koja se bave ovom vrstom posla, a za koje postoji zakonska obaveza o izveštavanju u vezi sa ispunjavanjem uslova po pitanju zaštite okoline, nije moguće utvrditi da li ih ispunjavaju ili ne.

Ugovori

Dobili smo anonimnu prijavu u vezi sa postupanjem prema zaposlenima u preduzeću Er Srbija. Prema usmenim navodima, smatraju da preduzeće postupa delom protivno zakonu a delom neetički, zato što veći deo radnika zapošljava na određeno vreme, pa shodno tome i neracionalno odlučuju kome će se ugovor produžiti a kome ne. Navode da su „zemaljske posade“ najugroženije, te da su prvi na listi onih kojima se ugovori ne produžavaju. Ukazuju da se preduzeće nalazi u krizi, te da o tome govore uvođenja „obaveznih on-line čekiranja“, ali i redukovanja broja sedišta u određenim klasama.

Igre na sreću

Savetovalište je dobilo prijavu u vezi sa problemima oko dobijanja informacija u vezi sa registracijom preduzeća koja se bave igrama na sreću. Prema navodima, u pitanju je zloupotreba potpisa u jednom od ugovora, te je stranka zahtevala proveru od strane institucije. Na žalost, institucija nije izvršila proveru u skladu sa očekivanjima, pa je TS pokušala da dobije deo podataka i utvrdi kako je postupano po prijavi. Iznosimo nekoliko problema: najpre je stranka odbijena jer navodno nije moguće da dobije objašnjenja u vezi sa postupanjem, te joj se saopšteno da se „institucija ne bavi detaljnim proverama“. Sa druge strane naša organizacija je odbijena u većem delu provera (zahtevi za pristup informacijama) zbog poverljivosti podataka kao i navodnog opravdanog prikriivanja dokumentacije iz razloga zaštite klijenta. Ironija je što nam se upravo taj klijent obratio za pomoć smatrajući da je oštećen od strane nadležne institucije.

Inicijative i analize

Objavljivanje ugovora

9. juna 2017.

Transparentnost Srbija inicirala je da se izmenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama propiše obaveznost objavljivanja kopija zaključenih ugovora, kao i eventualnih aneksa ugovora.

Među slučajevima kojima se bavilo Antikorupcijsko savetovalište TS, oblast javnih nabavki je pri samom vrhu po brojnosti. U okviru tih obraćanja, naročito su se izdvojili slučajevi u kojima nam je ukazano na probleme u izvršenju ugovora. Savetovalištu se inače obraćaju građani, udruženja, novinari, pa čak i ponuđači i lica koja su zaposlena kod naručilaca. U svojim obraćanjima, oni izražavaju sumnju ili iznose tvrdnje o problemima prilikom izvršenja ugovora. Većina uočenih nepravilnosti kod izvršenja se dovode u vezu sa mogućom korupcijom.

S obzirom na to da Ministarstvo finansija obavlja poslove državne uprave u oblasti javnih nabavki, koji se, između ostalih, odnose i na izradu Zakona i podzakonskih akata, predložilo smo da se, pored rešavanja drugih pitanja (npr. radi usklađivanja sa EU direktivama), u prvim narednim izmenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama propiše i obaveznost objavljivanja kopija zaključenih ugovora, kao i eventualnih aneksa ugovora.

Konkretno, to podrazumeva da se odredba člana 116. ZJN, u delu u kojem se govori o obaveštenju o zaključenom ugovoru, zameni obavezom objavljivanja sadržine kompletnog ugovora. Izuzetak bi mogle biti situacije u kojima se zahteva poverljivost sadržine ugovora, a što bi se određivalo odgovarajućim propisima (to jest, situacije u kojima se i sada ne objavljuje deo konkursne dokumentacije). Ugovor bi se objavljivao na internet stranici naručioca i Portalu javnih nabavki. Napominjemo da bi ova norma smanjila utrošak vremena i sredstava naručilaca, koje se sada izdvajaju za postupanje po zahtevima za pristup informacijama od javnog značaja. Naime, ugovor o javnoj nabavci je dokument čija se kopija najčešće traži, kad je predmet zahteva javna nabavka.

Prilog: [Inicijativa upućena Ministarstvu finansija](#)

Mediji

Državna opstrukcija Agencije za borbu protiv korupcije

Insajder, 9.jun 2017.

Iako predstavnici vlasti od kampanje do kampanje ponavljaju obećanja da će borba protiv korupcije biti jedan od ključnih prioriteta, državni organi već godinama ignorišu preporuke ovog tela.

Skupština Srbije dve godine za redom nije razmatrala izveštaje Agencije za borbu protiv korupcije. I pored zahteva Agencije da se na dnevnom redu prolećnog zasedanja Skupštine nađe izbor novih članova Odbora Agencije, parlament o predloženim kandidatima nije odlučivao. Iz Agencije navode da Odbor, koji umesto devet članova ima sada samo dva člana, između ostalog ne može da odlučuje o više od 40 predmeta koji su trenutno na čekanju. Već duže od tri godine čeka se i na novi zakon o Agenciji za borbu protiv korupcij, koji bi Agenciji mogao doneti veća ovlašćenja.

Ovo su samo neki od primera političke opstrukcije rada najvažnijeg organa u borbi protiv korupcije i zloupotrebe funkcija. Iako predstavnici vlasti od kampanje do kampanje ponavljaju obećanja da će borba protiv korupcije biti jedan od ključnih prioriteta, državni organi već godinama ignorišu preporuke ovog tela. Agencija je i u poslednjem izveštaju u preporukama navela da je neophodno usvojiti novi zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije koji bi Agenciji dao veća ovlašćenja, omogućio joj neometan pristup dokumentima državnih organa, obavezao funkcionere na prijavljivanje imovine najbližih srodnika. Za rad na novom zakonu o Agenciji za borbu protiv korupcije zaduženo je Ministarstvo pravde. Još 2013. Ministarstvu je dato 12 meseci da pripremi nacrt i pošalje ga Vladi na razmatranje. Taj rok je istekao pre tri godine, a Zakon još nije u proceduri. Ministarstvo pravde je u aprilu za Insajder navelo da "smatra da se ne može ići u dalju proceduru sve dok ne bude izabran novi direktor Agencije". "Ukazujemo da je Ministarstvo pravde dalo svu neophodnu podršku u dosadašnjem toku javne rasprave i da verujemo da će u najkraćem roku biti izabran novi direktor kako bi se krenulo u dalji zakonodavni proces", navodi se u odgovoru Ministarstva pravde.

Problem je, međutim, što novog direktora Agencije bira Odbor ovog tela, koji trenutno nema dovoljno članova za donošenje bilo kakvih odluka.

Taj problem mogao je biti rešen da je Skupština, izbor članova Odbora stavila na dnevni red prolećnog zasedanja. To se nije desilo iako je većina predlagača predložila kandidate. Članove Odbora predlažu skupštinski Administrativni odbor, predsednik Srbije, Vlada Srbije, Vrhovni kasacioni sud, Državna revizorska institucija, zaštitnik građana i poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Socijalno-ekonomski savet, Advokatska komora Srbije i novinarska udruženja.

Zanimljivo je da je jedan od ukupno dva člana koliko sada broji Odbor, Danica Marinković, koju je krajem 2016. ispred Administrativnog odbora predložila Srpska napredna stranka. Skupština je donela odluku o njenom imenovanju samo dva dana pošto je Administrativni odbor dao svoje predloge. S druge strane, kandidatkinja koju su predložili zaštitnik građana i poverenik čeka na izjašnjavaње poslanika još od 2015.

Osim izbora direktora, Odbor odlučuje i po žalbama na odluke kojima se funkcionerima izriču mere u skladu sa zakonom o Agenciji za borbu protiv korupcije. Iz Agencije navode da je zbog nepostojanja kvoruma u Odboru trenutno na čekanju 47 predmeta.

Predstavljen godišnji izveštaj, analiza finansiranja predsedničkih kampanja tek na jesen

U Izveštaju Agencije za 2016. navodi se da je tokom prethodne godine Agencija podnela 17 krivičnih prijava, a 11 izveštaja o kontroli imovine i prihoda funkcionera prosleđeno je tužilaštvu. Prema podacima Republičkog javnog tužilaštva većina tih predmeta je u toku a među njima su i predmeti o imovini gradonačelnika Beograda Siniše Malog, pomoćnika šefa kabineta gradonačelnika Beograda Predraga Vulinovića, Jasminke Bjelečić zamenika direktora Apoteke Beograd kao i nekoliko funkcionera preduzeća DIPOS. Tokom prethodne godine podnete su krivične prijave protiv 17 funkcionera među kojima su dva predsednika opština, dva zamenika javnog tužioca, jedan sudija, direktori javnih preduzeća.

Prema izveštaju Agencije broj krivičnih prijava i inicijativa podnetih nadležnim državnim organima, u kojima se ukazuje na postojanje sumnje u korupciju, povećan je za oko trideset odsto u odnosu na 2015. godinu. Kada je u pitanju godišnje finansiranje stranka i izveštaji o troškovima kampanje, Agencija je prikupila izveštaje političkih subjekata a kako je najavljeno njihova analiza trebalo bi da bude gotova na jesen.

